

Bystrík Šikula

Spojené nádoby

O školskej sekretárke Lenke sa vedelo, že vie chytiť príležitosť a chlapa za pačesy, no aj to, že všetkým, čo s ňou niečo mali a rozprávali o tom ako o nezabudnuteľnom zážitku, patrilo len jej telo.

Jej srdce však patrilo mužovi Igorovi, ktorý sa takisto netajil s ich postel'nými radovánkami a otváral si v krčme ústa ako dvere na manželskej spálni.

Horšie, robil to aj na školských pitkách, kde, svetaskúsený, svetaznalý, nemohol chýbať. Ešte horšie, nedával si pozor ani pred školským technikom Bučuričom, kamarátom a rodinným priateľom – viac Lenkiným než Igorovým.

Bučurič, kamenná tvár, sa neprezradil ani ironickým úsmevom, nieto pohľadným úškrnom, keď táraja počúval a pozeral sa na jeho prepudrovaný červený nos, nalieval mu a myslel si svoje.

Dobre vedel, že Lenka sa nespolieha iba na príležitosť, ale oceňuje aj istoty trvalého a bezproblémového mimomanželského vzťahu. Na rozdiel od zahanbujúcich náhodných avantúr, keď sa aj v Igorovej prítomnosti prestala ovládať, využila jeho opitosť a zmizla mu pred alkoholom zakalených mútnych očí s cudzím chlapom. Stratila sa niekde v aute alebo v tmavom kúte, pila z rohu hojnosti kdesi za rohom.

Chudák Igor. Nešťastný a stratený sa motal od jedného stola k druhému a vypytoval sa známym aj neznámym: „Nevideli ste moju ženu? Neviete, kde je moja žena?“

Kým nenašiel kamaráta, ktorému sa mohol vyžalovať. „Nevidel si moju ženu?“ prisadol si ku mne na barovú stoličku.

Keď som bol pri tom, vždy som ju s niekým videl a zakaždým to pred ním zatajil, aby som ho ušetril. Ale keby som nevedel, ako sa v takých chvíľach cíti, Lenka by mu dávno nasadila parohy aj so mnou. Kamarát-nekamarát.

Netušil som, akej skúške raz tá hriešna duša vystaví naše priateľstvo, keď sa spolu vyberieme na huby.

Igor, vášnivý hubár, mal svoje najtajnejšie miesta na Zochovej chate, v doline pod Čermákovou lúkou. Vyšiel tam zakaždým po tom, čo odstavil auto na parkovisku pri hoteli, furmanskej krčme a kolibe, na Čermáčke sa osviežil vodou zo studničky a poďho do doliny. Z doliny na svahy, kde rástli najkrajšie dubáky, dokonca ukázkové a vzácne hríby kráľovské.

Rýchlo, rýchlo! hovoril si. Kým sa sem nezatúla Dušan Kalmančok z hvezdárne na Zoške alebo Ilja Zeljenka z chaty v Harmónii!

Trochu sa upokojil, keď si pomyslel, že aj hvezdár, aj hudobný skladateľ sú vychýrení hubári a majú svoje miesta.

Taký Kalmančok, ten vám v jeseni, pri druhej várke dubákov zdravších než červivé v lete, povie: „Odhrň lístie pri tamtom spadnutom suchári, a nájdeš pol košíka.“

A bolo tak.

Tam za pol košíka mladučkých masliakov na omáčku, tam za pol košíka si-nákov.

A iba Kalmančok, možno ešte bývalý školský inšpektor Minárik z Modry vedia, na ktorom buku v Karpatoch nájdete hlivu ustricovú, keď už pred zimou po hromádkach a václavkách, sivuliach a pôvabniciach skoro nič nerastie. Len ju odrezať ako posledný dar stromu s opadávajúcim lístím a bukvicami. Rozprestretý vejár zájdeného striebra.

Každý tu má svoje miesta. Aj Paľo Cpin, právnik zo zväzu poľovníkov, poľovník, rybár a hubár, ktorý vie, kde rastú hríby hrabové. Všetci o nich počuli, no málokto ich aj našiel. Paľo ich suší doma na dvore na veľkých sitách, podakuje sa vám za pochvalu, ale zaboha vám nepovie, kam na ne chodí.

A má pravdu, pomyslí si Igor. Miesta sú miesta.

Boli s Lenkou na hodoch v Svätom Jure, prosím vás, kto tam nie je poľovník, rybár a hubár! A Otto Schwarz, s ktorým sa na hodoch dali do reči, svojej žene Oľge hovorí: „Oľga, povedz im, ako to bolo s tvojím tatkom, mojím svokrom. Prezradil mne, zaťovi, svoje miesta?“

„Neprezradil ich ani svojmu najstaršiemu synovi na smrteľnej posteli,“ do-svedčila so smiechom Oľga.

Veru, zamyslel sa Igor s neprítomným pohľadom na spotenej tvári, ktorú práve ožiarili prvé lúče vychádzajúceho slnka. Miesta sa neprezrádzajú, miesta si odnášame na druhý svet.

Čo potom ten Šikula od neho chce? Vraj vezmi ma niekedy na hríby, Igor, nech nezbieram po niekom klásky, neoberkujem ako vo vinohrade, kde to všetci poznajú a kde ma vždy nejaký ranostaj predbehne.

Dobrý chlapec, hudobník aj spisovateľ, je to už nejaký ten rok, čo ma láme, uvidíme, kamarát, uvidíme.

Alebo ťa zavediem tam, kde to už poznáš, a dokážem ti, že ani ja nechodím až tak ďaleko, len mám lepšie oči, nos a inštinkt.

Talent. Tak ako má niekto nadanie na hudbu alebo písanie. Dar od Boha.

Zázrak. Ako toto ráno s dvíhajúcou sa hmlou a rosou jagajúcou sa na slnku, spevom vtákov, dobajúcim ďatľom a kukajúcou kukučkou.

Kukuk, kukuk! Ešte si počkáš, kamarát, možno na smrteľnej posteli, hahaha!

Možno. Našiel sedem zdravých dubákov zaliatych v ľade, čo v noci zmáčal mrznúci jesenný dážď, tešil sa ako malý chlapec a rozprával o tom celej krčme.

Ako ho zobrali na huby Cpinovci, Paľo a jeho brat Peter, výtvarník a Šikulov kamarát, a on nazbieral od neskorého popoludnia do súmraku, keď na huby nikto nechodí, deväťdesiatdeväť dubákov. Ako ich zdravé a veľké tak akurát vyberal spomedzi kamienkov v čiernej zemi, a nevedel, kam s nimi, toľko ich tam ešte bolo.

A keby sa nebolo zotmelo...

Reku, a nebolo to takto náhodou po Černobyle, hehehe?

Za rampou, ktorú Paľo odomkol na záhorskú stranu, hodný kus lesnej cesty autom.

Tak to potom áno, to verím!

Najprv sedem, potom deväťdesiatdeväť dubákov. Ako v rozprávke. Nefabuluješ trochu, chlapče? Nemystifikuješ?

Vezmi ešte jedno pivo, možno sa nad tebou zľutujem. Zapískam na teba na ulici hudobníckym signálom, na ktorý sa otočí každý Šikula, rozprávač a hudobník.

Ta-da-di-da-dídá!

Nepočuť?

Cé-dé-é-cé déé-céé! V dvojštvrtovom takte bez predznamenania.

„Šikulááá, čo bude s tými hubami?!“

I vybrali sa spolu na huby.

Mňa zobral iba raz. Po Panskom chodníku na Zošku. Skôr na prechádzku ako na huby. Reku, to si už mohol namiesto mňa rovno zavolať svoju Lenku.

Aj Lenku. Keď v tú sobotu zaparkoval auto na školskom dvore, kde som už nadržaný na nevšedný hubársky zážitok netrpezlivo čakal, vystúpila zo škodovky s ním. Pružné a vrtké mačacie telo obtiahnuté elastickými čiernymi legínsami. Vypuklé pohlavie, dámy odpustia, ktoré nohavice obkresľovali.

Darmo na mňa Lenka gúľala čiernymi okáľmi. Bol som zhyponotizovaný skôr, než sa vpili do mojich, načisto opitý.

Stál som na školskom dvore ako tvrdé Y pred písmenom W na konci abecedy.

Zabudnime na písmenkovú lásku a radšej si všimnime, čo Lenka ešte mala na sebe, čo upútalo našu pozornosť. Biele ponožky so skácuťou pumou v teniskách tej istej značky, ktoré jej Igor, šelme, priniesol z cudziny, zo zájazdu orchestra, kde hrával na lesnom rohu, biele bavlnené tričko s krátkymi rukávami, na ktorom bude vidieť každého kliešťa, čo by sa chcel prisť k Lenkinmu telu, k bradavkám odtlačeným na priliehavej bavľne. Nie okázalo, ale rafinované, na farebnom obrázku z Kámasútry, starodávnej, no nadčasovej nahotine – milujúceho sa páru. Z ďalekej Indie, kde sa nerozpakujú ako u nás. Súčasť východného kultúrneho dedičstva, ex orient lux. Jeho vyznávačka držala v ruke ľahkú fialovú vetrovku, vyzlečenú, hoci v tieni bolo ešte chladno.

Nehovorím? Chlapcovi s pozorovacím talentom neušlo, že dievčaťu s husou kožou na rukách sa postavili všetky chlípky.

Čo už, prvý dojem je prvý dojem. A Lenka vedela, ako ohúriť vlka samotára zo školského internátu.

Vyrazili sme. Do hôr plných vášnivých blúznivcov, ukrytých vztýčených hríbov a hniezdiacich vtákov. Rozlietanych samčekov a štebotajúcich samičiek.

Naozaj na prechádzke. Kým sme sa nedostali k rampe, kde sa dalo odbočiť z hlavnej cesty do lesa a kde Igor mohol odstaviť auto (inokedy, keď bol sám, dozaista aj odstaviť), nemalo zmysel vybehnúť z Panského chodníka na svah, do ktorého sa chodník vrezával, ani sa z neho spustiť k starému vyschnutému korytu potoka pod ním. Rástla tam iba háveď. Smrteľné nebezpečné muchotrávky zelené, ktoré si hubárski diletanti ľahko mohli pomýliť so šampiňónmi, smradľavé hadovky a psovky.

„Po latinsky?“ spýtal sa ma Igor, keď sa s prázdnyimi rukami vracal zo svahu nad nami a kopal do nich, hlboko do zeme, aby neviditeľné jedovaté podhubie neprerástlo k jedlým hubám.

„Muchotrávky?“ robil som sa sprostý. „*Amanita phalloides*.“

„Hadovky a psovky,“ uškrnul sa a prehltol slinu.

„*Phallus*,“ povedal som. „Čeľaď hadovkovité. Chceš aj bližšie určenie?“

„Ozaj,“ zasmiala sa Lenka zahľadená na psovku, po ktorej prešiel slimák a zanechal na hlúbiku striebřistú stopu. „Len trošku malý,“ dodala bez začervenania.

Vymenili sme si s Igorom pohľady a rozrehotali sa na celú horu. Na hubách so ženami to nikdy nie je iba o hubách a hríboch.

A teda?

O dubákoch a suchohríboch, sinákoch a osikáčoch, kozákoch a sinákoch, mľandriakoch a plesniakoch.

Vďačný za Lenkinu úprimnosť rátal som lavičky na chodníku a spomínal si, počítal, koľko dievčat a žien som, divoch, počas prechádzok po Panskom chodníku pokúšal, keď sme si na ne sadali. Žmoliac v prstoch a v dlani od nervozity a vzrušenia mladý bukový list s jemnými chlpkami. Jemný a kožovitý, vlhký od rosy ako lavička, ku ktorej sa pomedzi konáre stromov ešte nedostali slnečné lúče.

Ach, všetko už bolo napísané. A starý hubár na lavičke asi nebol prvý, komu pri spomienke podráždil oči dym z cigarety.

Utrel si slzu a, opierajúc sa o palicu, pokračoval v ceste. Aký to už len dnes môže byť úlovok!

Nehovoril som? Igor mal zaparkovať auto pri rampe s mostíkom, kde už jedno stálo, no nemuseli sme sa oneskoriť, ak neznámy hubár prešiel cez hlavnú cestu na opačnú stranu a prebrodil sa po klzkých kameňoch cez potok odvážaný potrubím pod mostíkom a cestou, potom odkrytým korytom smerom k priehrade v rekreačnom stredisku.

Za potokom sa hubár pustil do strmého svahu. Keď stúpaš zdola nahor, vždy uvidíš viac ako naopak. Už v modrom rannom šere, a čo potom, keď prítmie presvietia lúče vychádzajúceho slnka...

V ohybe horského potoka pod vysokou skalou, ktorý sa pri troche predstavivosti mohol stať mohutnou riekou kdesi v Latinskej Amerike, pretekajúcou pod bralom so zahryznutou železnicou a uháňajúcim vlakom, sme sa rozišli. Igor sa driapal na skalú utínajúcu les sprava, Lenka a ja sme sa šplhali po plytšom svahu zľava.

Igor nás vôbec stále opúšťal, aby nás predbehol, aj keď to vysvetľoval tým, že huby sa nezbierajú ani v dvojici, nieto v trojici či nebodaj v stáde. Báľ sa, že sa mu na ne ulakomím?

Už skraja Panského chodníka sa tak náhlil, odbiehal hore svahom a zanechával nás samých, zatiaľ čo my dvaja stále iba od lavičky k lavičke.

No veď, my dvaja. Lenka a ja.

Koľko dievčat, s ktorými som chodil, by sa na niektorej z nich dalo nahovoriť?

Koľkým by sa to tak páčilo. „Pomiluješ ma na lavičke, ako si sľuboval? Povedz kedy.“

„Hoci aj hneď teraz, ak sa nebojíš.“

Čo na tom, že po Panskom chodníku sa podchvíľou tmolili ľudia, výletníci, chatári, turisti, známe i neznáme tváre, čo tam po tom, že tadiaľ mohol každú chvíľu niekto prefrčať na horskom bicykli.

V tom to bolo: v riziku, že by sa niekto mohol znenazdajky vynoriť a nečakane nás prekvapiť.

Igor bol už zase ďaleko pred nami, a za nami ani živej duše. Obzerali sme sa s Lenkou a kontrolovali okolie, akoby sme obidvaja mysleli na to isté a banovali za každou premeškanou lavičkou.

A musím sa priznať, že pokušenie bolo väčšie než strach a hriechne myšlienky silnejšie než moje kamarátstvo s Igorom.

Kto by ich pri Lenke nemal. Keď som jej na šmykľavom svahu v strmine podával ruku a pozeral sa jej do výstrihu, keď ma predbiehala a pred očami sa mi hojdal jej pevný zadok. S pocitom, akoby mi to robila naschvál, len nehovor, že ho nevidíš, len sa netvár, že sa nepozeraš! Zmagorený, akoby som vypil odvar z modrejúcich halucinogénnych holohlavcov, čo, ako hovoril hvezdár Dušan Kalmančok, zbierajú neďaleko hvezdárne čundráci a pripravujú si z nich v trampskej osade na Severke strašné bolehlavy. Magoráky, po ktorých potom bláznia od piatka večera do nedele večera, keď sa schádzajú a rozchádzajú v Kačabare v Harmónii.

O jedného blázna viac. Reku, čo to, Lenka, so mnou robíš, aký bosorácky odvar si mi to, preboha, pripravila a dala vypiť, keď ten tvoj stridzí zadok vidím dvojmo, ba aj trojmo, a nie a nie ho chytiť. Koľko... koľkokrát ho vlastne vidím, keď sa mi mihá pred očami raz ako kyvadlo pondusových hodín, potom ako kyvadlo metronómu nastaveného na *allegro*, že sa za ním nestačím ani načiahnúť.

Merajú nám čas, ktorý by sme mohli prepásť a stratiť, ak sa nepoponáhľame, nevyužijeme príležitosť.

Igor, ten vie, čo je *andante*, no aj *allegro*.

Akoby nás videl.

Ta-da-di-da-dí-dá! zaznelo z diaľky, sotva sme s Lenkou boli na skale a stihli si trochu vydýchnuť.

Ta-da-di-da-dí-dá! zapískal som na odpoveď.

Samé čisté tóny.

Ach, už zase som stál pred Lenkou ako tvrdé Y pred písmenom W na konci abecedy. A bola to abeceda života, pohľad dozadu a návrat späť s defilírkou nahých dievčat a žien, ktoré som mohol mať, a nemal, ktoré mi, odchádzajúcemu, v sprievode pochodovej hudby s trpkým úsmevom na tvári šibrinkovali rukami pred očami ako mažoretky paličkami, obracali sa mi chrbtom a maširovali s holými zadkami preč, s hlavou cez plece mi kývali na rozlúčku.

Kdesi v diaľke preklepával kmeň stromu ďateľ hľadajúci pandravu a jeho klepot pripomínal posmešný písací stroj.

Pozeraš sa na ženu, klepkal:

(Y)

Žena je samé ucho:

??

Podíď k žene bližšie, máš to na tri kroky, a pohľad jej boky:

— — — (Y)

Bližšie k žene:

— — — W

Nevídané:

---W

Neslýchané:

--W-

Neuveriteľné:

-W--

Ááách!

„Aké krásne ráno!“ povedala zadýchaná Lenka. „Človeka až zamrazí, keď si uvedomí, že už nikdy nebude také ako teraz, v tejto chvíli. Že to, čo sa okolo neho práve deje, sa v takejto podobe a okolnostiach viac nezopakuje. Brrr!“ striaslo ju, akoby ju preskočila smrťka.

Prikývol som, reku, ešte mi o tom chvíľu hovor.

Stála medzi stromami v sporých lúčoch ranného slnka, ktoré jej zohrievali obnažené biele ramená posiate pehami a pohľadzali ich ako ruky muža, v mihotavých priesvitoch medzi sviežimi mladými listami sa v záblesku za zábleskom dotýkali Lenkiných krátkych čiernych vlasov, len do nich hrabnúť prstami, sali jej perličky potu z chlčkov nad hornou perou pod zmyselne rozšírenými nozdrami, vpijali ich ako ústa, v ktorých niekto, kto to bude, pocíti chuť vyzrážanej soli.

Pri nohách na zemi prázdny košík s vetrovkou.

Slnko presvetľovalo les a obnažovalo intímne miesta Lenkinho tela, bradavky odtlačené na tričku a pohlavie obkreslené legínsami, oslepovalo odleskami lúčov od jej vlasov, zlatých náušnic a retiazky s krížikom na prsiach, dráždilo zrak orientálnym obrázkom milujúceho sa kamenného páru a kubistickou anatómiou lona, neskrývaným symbolom starovekej ženskosti.

Ale nebol som nevidomý ani slepý. „Za týchto okolností, Lenka,“ povedal som, „naozaj nikdy.“

A až bolestne som si uvedomil, ako sa ženám v lese mení tvár. Ako omladne, znežnie a opeknie, aké sú všetky zrazu iné. Nepoznané, akoby sme ich v hore stretli prvý raz, neznáme, a predsa dôverne blízke. Zrodené v lese, teraz, v tejto chvíli, len pre nás. Lenka vedela, o čom hovorí, keď sa zamyslela nad neopakovateľnosťou chvíle za okolností, v ktorých sme sa ocitli. Sami v lese, v pavučine jeho pradávnej pamäti a jaskynnej mágie.

Všetko okolo nás bolo zrazu neuveriteľne pravdivé a samozrejmé, ba aj, len si to predstavte, nevinné a čisté.

Nehovorím?

Lenka si dlhými prstami odhrnula prameň vlasov z čela, na ktorom jej les, jeho zvláštne, intímne svetlo, vyhladil všetky manželské vrásky. Dokonca jasnočervený lak na jej nechtoch nepôsobil výstredne, a hoci bol výraznejší než predtým na školskom dvore, bol v harmonickom súlade s mladými listami strieborných bukov s kmeňmi samé čierne oko. Presvietenými slnečnými lúčmi, blanitými, žilkovitými.

„Napriek okolnostiam, alebo vďaka nim?“ spýtala sa Lenka. „Myslím, že by sme za ne mohli byť vďační.“

So srdcom v hrdle som k nej podišiel. Uhranutý svetlom v jej očiach, v ktorom som sa nemohol myliť. Aj keby Lenka nepovedala, čo práve povedala.

Ta-da-di-da-dí-dá! zaznelo z diaľky s ozvenou.

Ta-da-di-da-dí-dá! odpovedal som.

„Musíme niečo nazbierať, lebo nás Ičko bude podozrievať,“ prehodila Lenka sprisahanecky.

A už zase to bola žena iného muža a ja jeho kamarát.

Neviem, či nás Igor v tom okamihu videl, ale Lenka asi vedela, čo robí, keď ma chytila za ruku a ťahala preč. Z úzkej roviny na skale dolu na jej odvrátenú stranu s našimi stopami.

„Dubák!“ zakričala na celú horu.

„Dubák!“ zakričal som po chvíli aj ja.

Len Igor ako správny hubár mlčal a nahováral si, že zbiera aj do Lenkinho prázdneho košíka, aby sa nevracala domov s hanbou. A čo je doma, to sa ráta.

Keď sme s Lenkou opäť vystúpili na skalú po tom, čo sme sa motali na jej odvrátenej strane, aby sme sa tam skryli pred Igorom a ako-tak naplnili prázdne košíky, neponáhľali sme sa ďalej. „Počkaj,“ zastavil som ju. „Je to tu hore samý mach a v machu samý dubák. Vlni som tu nazbieral za pol košíka malých dubáčikov s čokoládovými klobúčikmi, len čo som sa trochu poprechádzal po tomto kľukatom chodníku. Hore-dolu, tam a späť. A stále som niečo nachádzal, nedalo sa ísť ďalej. Stačilo si na chvíľu kľaknúť do machu.“

„Hoci aj na hodinu,“ povedala Lenka veselo, lebo to naozaj vyzeralo nádejne a prešla ju mrzutosť z Igorovho podozrievania, možno aj sledovania. Ale namrzená mohla byť aj na českých turistov, ktorým chlapci z Kráľovej a Harmónie, čo to tu poznali, ukazovali, kde je v potoku najviac vody, kde možno chytiť pstruha. Napríklad tu pod skalou, ukazovali prstom, kde sa hromadí a víri voda, a potom hore pod lavičkou, pod koreňmi stromov.

V tajomnom modrom šere, pomyslel som si, v hĺbočine nepresvietenej slnečnými lúčmi, svetelnými pásmi s hmýriacimi sa zrníčkami prachu a hmyzu.

Chlapci neklamali, no poriadne ma nahnevali, keď ukazovali prstom k ohybu potoka pod skalou.

Stáli sme s Lenkou na kúsku suchej zeme medzi potokom a skalným previsom, chránení pred zvedavými očami aspoň zhora, keď už nie sprava, pred Igorom, a teraz už vlastne ani zľava a od chrbta, pred Čechmi a deckami.

Povedzte, kam nestrčia nos. Mal som pocit, že neukazujú na miesto, kde sa potok ohýba, ale na nás.

Na Lenku, ktorá sa práve zaprela dľaňami do skalnej steny a naširoko sa rozkročila, aby si trochu popreťahovala zmeravené telo, ponáťahovala stípnuté údy. Vystierala dlhé nožiská zboka nabok, dozadu a naspäť, krúžila nimi od okrúhlych stehien po špičky prstov.

Ukazovali na mňa. Aký som bol z toho telocviku hotový, ako mi merali čas pomyselné piesočné hodiny v Lenkinom lone, ako strašne ma tá žena provokovala.

Len jej... len ju...

Predo mnou skala, za chrbtom potok. So skalou pred sebou a potokom za chrbtom, v ohybe potoka s hukotom zvířenej vody v zaľahnutých ušiach a spe-

neného živlu v užasnutých očiach uloviť holou rukou klzkú dravú rybu. Zovrieť ju v dlani a mať ju v moci, so zaťatými prstami, zahryznutý do špičky jazyka.

A mám ťa, klzká, už sa mi nevyšmykneš!

A les, hora, Karpaty, hoci divoké a divé, poznačené ťažbou a živlami, víchricami, ľadovcom a búrkami vo vývratoch, polomoch a prepadnutých korytách vymletých ničivou dravou vodou na zosunutých svahoch, mali aj napriek mnohým ranám a jazvám prísnu pamäť. Vnímavé a bedlivé, vždy vedeli, kto nimi prešiel ako pero po čistom papieri a oči po riadkoch a akú stopu po sebe zanechal. Či kultúrnu a kultivovanú, nenápadnú, alebo primitívnu a necivilizovanú, okázalú ako odhodená prázdna plastová fľaša medzi stromami či výkaly so zdrpom toaletného papiera na chodníku.

Les, hora, Karpaty samy osebe boli východiskom a útočiskom pre skrytého pozorovateľa, jeho estetického cítenia a postoja k opisovaným veciam.

Nerušte lesnú zver!

Viac než nekontrolovaný úprimný detský výkrik nás niekedy vyruší stíšená chladná vypočítavosť.

„Pstruh!“ vykrikoval chlapec s dravou rybou v ruke na celý les. A zdvihol kapitálny kus dlhý od konca vystretých prstov po predlaktie vysoko nad hlavu. Vysmiaty, šťastný.

I podišiel k nemu dospelák a takto mu povedal: „Chyť mi ešte jedného takového a dám ti za ňé pätku!“

Lahko pokaziť chlapcovi radosť, ťažšie v ňom ubíť inštinkt lovca a podceňiť jeho inteligenciu.

„Chytím,“ uškrnul sa chlapec. „Pre seba, domov!“

Znechutení sme sa s Lenkou vrátili na svah, po svahu hore na skalú.

Tu nás máte. Kolenačky sa plazíme v hustom machu a zbierame dubáčky na zaváranie. Ako ináč, Lenka je už zase predom mnou, nepredbiehaj sa, dievča!

Lenka sa na chvíľu obráti a cez plece mi hovorí: „Tu by sa dalo zbierať aj poľžiačky, nie kolenačky. Ten mach na slnku je už celkom suchý.“

A hovorí mi to so zmyselným úsmevom na tvári, vyzývavo, provokačne.

Len či dobre vidím a nevysvetľujem si jej slová a pohľad nesprávne. Tak ako ich chcem počuť, tak ako ich chcem vidieť.

Ozembuch.

Keď sa Lenka nepozerala, konečne sa načiahnem rukou ufúľanou od zeme za jej zadkom. Rozhodnutý pohladkať ho a odhodlaný nieť za svoju trúfalosť následky. Nemohol som tušiť, či sa Lenka práve predo mnou nezahrá na vzornú manželku, kamarátovu ženu, a nezatne mi do ruky pazúry. Nešetrne, do krvi.

Nezahrá, uisťoval som sa. Nemilosrdne ju pretiahnem. Tak ako je, na štyroch. Igor nepíska, mám to na dosah ruky, prstov...

Ale sotva sa Lenky stihnem dotknúť, jej zadku vystrčeného v polohe na lakťoch až do neba, Lenka sa po štyroch pustí dopredu ako diviak v dubine za žaluďmi.

Ja za ňou.

Kým Lenka nezastane pred osikáčom s červenou hlavičkou vykúkajúcou z machu, hríbom neznámej hrúbky a dĺžky.

„Osikáč!“ skríkne na celé Karpaty.

A už mi tú ozrutu ukazuje, ktovieprečo sklamaná a smutná, zahanbená a zamračená.

Mohol som hneď vedieť, že niečo nie je v poriadku, keď ho tak rýchlo vybrala z machu a zeme.

„Toto sú tie jeho srandičky,“ podala mi osikáč. Oškrabaný od zeme a ihličia, s hlúbikom opracovaným nožíkom. Pekne dookráhla, bez jedinej dierky po červíkovi.

Aký tam červík pochybností! Bola to Igorova robota. To on ten hríb nastražil, a nastražil ho tam preto, aby sa nám vysmial.

Celý čas sa nám posmieval a vodil nás tým svojím pískaním za nos. Celý čas nás kradmo sledoval, darmo sme sa s Lenkou mali na pozore.

Doriti, čo je to za chlapa?! Nepotrestáme ho za to, Lenka?!

Čo je doma, to sa nie vždy ráta. Lenka vedela, ako Igora potrestať. Každý hríb, ktorý nám nastražil, vložila do môjho košíka, s čím, pravdaže, Igor v tých trápnych žartíkoch, nechcel som veriť, že aj podozrivých výpočtoch, nerátal.

„Opakovaný vtip,“ povedala Lenka a vložila mi do košíka ďalší osikáč. „Keď ich bude od teba chcieť naspäť, že sú to jeho hríby, spýtaj sa ho, o čom to, preboha, hovorí. Môže sa škriepiť, koľko chce. Dosvedčím ti, že si ich našiel sám, a ešte si pri tom takto zatukám na čelo, ťuk-ťuk!, či náhodou nepojedol bláznivé huby. Keď si z nás môže robiť bláznov on, my spravíme blázna z neho. Nepriznať, odškriepiť, zatĺkať! Nezabudni!“

Pozrel som na ňu, či to myslí naozaj vážne.

Nebolo pochýb.

Zo skaly sa les dvíhal nahor, no my sme sa nepustili do kopca, ale rovno, popri lesnej ceste pod zrázom. Hľadajúc hríby v bučine a kde-tu aj v dubine, v machu skraja zrázu, kde okrem malých dubáčikov rástli aj kuriatka, plachá čeliadka.

Z rozprávky do rozprávky. Ležérko v lese, lehárko v machu. Igor zbieral za nás, nemali sme sa s Lenkou kam ponáhľať.

A pokušenie bolo veľké. Na kraji lesa už bude mach teplý a hrejivý, zohriaty slnkom. V sobotu neprejde po ceste lesný traktor, nepotiahne drevo ťažný kôň! Ťažba pozastavená. A výletníci, chatári, turisti dajú prednosť mäkučkému chodníku s opadaným suchým lístím a ihličím pred hrboľatou a rozrytou kamenistou cestou. Ak za čistinkou s ohniskom, klátom na prírodné stolovanie a klátikmi na sedenie, s prístreškom a dvoma lavicami zablúdia, privolá ich naspäť potok, odvedie z nesprávnej cesty na vychodený a pohodlný chodník. Panský chodník.

Ale Igor vedel, ako vo mne a v svojej žene zabiť vášeň. Sotva sme s Lenkou zišli k machu veľkému a objemnému ako ponatriasaná starodávna dedinská duchna, pred očami nám vyhúkol osikáč.

Ako ináč, na skrytej časti hlúbika očistený a starostlivo upravený.

Naaranžovaný. Spoločice hlavičky prikrytý suchým lístím, z druhej pospaný spřískou ihličia pomrveného medzi prstami.

Dal si záležať, chlapec, pomyslel som si.

A musel sa aj poponáhľať. Lenka pozbierala kuriatka, ja dubáčiky na zaváranie.

Lahli sme si do teplého machu ožiareného slnkom. Stúpalo po oblohe ako hubár do kopca kdesi v dubine.

V bučine poza bučky. Keď mu praskol pod nohami suchý konár, s prepletenými prstami a červenými tvármi sme sa s Lenkou zdvihli a vystrašene obzerali.

Pobavene. Lenka mi vložila do košíka ďalší osikáč. A keďže to bol riadny bunko, nie suchohríb s tenkou nožičkou či dubáčik na zaváranie, nemohol som sa nad Igorovým počínaním nezamyslieť.

Nebol som taký hubár ako on, no mal som to tam prechodené, vedel som nielen o každom javore a jaseňi, hrabe a divej čerešni v bučine a dubine s občasným ihličnanom, jedľou, smrekom, borovicou, ale aj o tom, čo rastie pod nimi. A tak bolo od Igora hlúpe, ak nie urážlivé, keď nielen mne, ale aj vlastnej žene podsúval osikáče tam, kde nerástli.

Tak to si ma, kamarát, veľmi podcenil!

Čo som sa pamätal, osikáče rástli odjakživa pri starej lyžiarskej trati, v machu a tráve pod osikami a brezami, kde človek mohol nájsť aj početnejšie brezáky. Celá pravá strana trate bola samý kozák. Ak si v machu našiel dubák, tak hádam iba preto, že ho tam niekto nastrčil, aby ti udrhel do očí, keď si nedovidiš ďalej od nosa, postavil ti ho skraja svahu zrezaného rýpadlom buldozéra ako pandrláka. A to by už bola skôr zlomyseľnosť než žart, krutý, čoraz krutejší žart, ktovie, možno aj potláčaná agresivita a neskrývaný útok.

Nepoznal som Igora takého, skôr naivného a prostorekého, srdečného a priateľského, no človek nikdy nevie.

Môže to vedieť spisovateľ? Kam mu zabľúdia myšlienky a kde sa mu zatúla pero?

Držal som Lenku za ruku, no mal som pocit, že sa od nej, takej, ako som ju dovtedy poznal, čoraz väčšmi vzdalujem. A vzdalujem sa od nej preto, aby som sa k nej väčšmi priblížil.

Na hubách nám to niekedy ako v poviedke vypáli celkom ináč, než by sme si mysleli a očakávali.

Ten dubák bol tam! Očakávaný na neočakávanom mieste, a teda falošný, nepravý. Vymodelovaný z hliny a natretý farbami, ktoré les odmietol, vyplúľ ich ako jedovatú slinu.

Podaj mi ruku, Lenka, nech si tie svoje podvrhnuté hríby hľadá sám, a obídme aj túto skalú zľava ako predtým, z jej odvrátenej strany, kde nás neuvidí a kde rastú sináky, z ktorých chlapec zosinie. Taký sinák, Lenka, je niekedy lepší ako dubák, a ten synak, čo sa s nami takto úboho zahráva, stavia nám na opačnej strane skaly do cesty ohnivé osikáče, sa hrá s ohňom.

Viem o ohradenej lesnej škôlke s ihličnanmi prerastenými listnáčmi, o die-re v plote, ktorá nás zhltnie a ukryje, o miestach, kde sa dá pletivo podliezť a kde rastú suchohríby ako na Záhorí. S tmavohnedými klobúčikmi a žltými rúrkami, s bacuľatými bordovými nožičkami.

A on nech medzitým zbiera na druhej strane plota hríby žľčovité, od ktorých vás prejde chuť aj na jedlé, a nech z nich zvlieka sieťované pančuchy ako z dlhých ženských nôh.

Cestou k lesnej škôlke, nad ktorou sa týčil oproti dubine rozrýpanej diviakmi poľovnícky posed a ktorú sprava, smerom na Zámčisko, obchádzal ľavotočivý chodník, kde vraj Šikula našiel jednej upršanej jesene s prvými nočnými mrazmi a studenými lejakmi, kam ho, preboha, čerti nosili!, sedem

ukážkových dubákov, utešených ako sedmoro zatúlaných detí v rozprávke, hribov, čo na chodníku vyhúkli v noci a zamrzli v ľade ako v skle po mrznúcom ľadovom daždi, smrti vyvrátených strieborných bukov s ozrutnými ťažkými kmeňmi a plytkými koreňmi, rovno na chodníku, len si to predstavte – celou cestou som prekvapený a znepokojený, mrzutý a nahnevaný rozmýšľal nad Igorovým čudným počínaním ako nad dlhou vetou, ktorú som si chcel zapamätať, premyslieť a pouvažovať nad jej presnosťou a logikou, uložiť si v hlave vetu, ktorá akoby ani nebola moja, ktorú mi len niekto, kto sa vo mne prebudil ako po dlhom spánku a zobral si slovo, diktoval, a mne ho nebolo treba predstavovať, lebo sme sa poznali a vedeli o sebe, nepýtali si slovo a predbiehali sa jeden pred druhým, kto ho dostane, kto bude mať na konci vety posledné slovo.

Nemusel som sa znova narodiť. Prepáčte, že som sa narodil.

Žili sme s Igorom vo svete hudby, ja aj vo svete príbehov, ktoré som rozprával a ešte chcel vyrozprávať, a mylne som si myslel, že všetko, čo zaspievam a poviem, je aj pre jeho uši, ta-da-di-da-dídá!

A to, žiaľ, neboli len moje hriechne úmysly s Lenkou.

Nevedel som, raz som nevedel, čo si mám myslieť o človeku, podivuhodnom hubárovi, ktorý nosí hríby, očistené a opracované, tam, kde ich nenašiel, a stavia ich pod nohy tým, ktorých predstihol, predišiel, predbehol, ktorým ich vyfúkol.

A videl som ho, ako s osikáčom v ruke, bez košíka a noža – človek nikdy nevie, čo sa môže stať, čo zazrie a čo to s ním spraví –, preskakuje suché konáre, beží, letí, a len keď je už tak blízko, že by ho mohli zbadať, spomaľuje a opatrne našľapuje na prsty, po prstoch, po špičkách sa vyhýbajúc suchému lístiu a aj tým najmenším konárikom.

Zadýchaný?

Sotva lapajúc dych.

Červený?

Bledý – na smrť bledý.

Usmiaty? Vážny?

So strašným úškrnom, útrpnou grimasou na spotenej tvári.

A tak dookola poza bučky spoza bučka. A na každom strome v bučine o dve oči na kmene viac, o dve zúfalé oči navyše.

Keď sa už zase nestane, čo sa má stať, a čo ako nešťastný a žiarlivý Buninov Miša chce, aby sa stalo, bože, čo sa to so mnou robí, prečo ju takú nevernú

chcem, a vernú nechcem, prečo ju chcem falošnú a zradnú v náručí priateľa, a jeho viac nechcem za priateľa, ale nepriateľa!

A vráti sa naspäť. Tam, kde nechal košík s nožom a hričmi, medzi ktorými chýbali tie najkrajšie, čo našiel, ktorých sa dobrovoľne vzdal. Hnaný čiernymi myšlienkami a tou neznámou temnou silou.

Známou, poznanou. Už roky, odkedy sú s Lenkou spolu, je to tak. A ona mu s tým nepomôže, a on s tým nič nespraví. Bože, nemôže, nič mu nepomôže!

Pomaly, opatrne stúpa po svahu ako po vrstevniciach svojho života, a hoci sa pozerá pod nohy, vie, že sa zase potkne, lebo sa chce potknúť.

Keď je dosť ďaleko, rozbehne sa a preskakuje suché konáre.

Zastaví sa až pri košíku, a hneď ako chytí dych, zapíska. Niekedy potichšie, aby vzdialenosť od ženy a kamaráta bola väčšia a ich opatrnosť menšia.

Ta-da-di-da-dí-dá!

Ta-da-di-da-dí-dá!

Vedel som, že sa s Lenkou blížíme k cieľu a že je to čas, keď Igorovi na jeho pískanie možno neodpoviem.

Odpoviem? Neodpoviem? Môže sa kamarát v kamarátovi tak veľmi zmýliť?

Chcel som-nechcel, nevidel som ho takého, akého som ho poznal. Akoby sa predomnou celý čas skrýval. A stačilo, aby ma raz zobral na huby, a všetko bolo ináč. Nespoznával som ho.

Alebo sa v tom chlapovi mýlim a hľadám si zámienku, aby som ospravedlnil svoje hriechne myšlienky s Lenkou? To, čo sa mu ja, kurva prezlečená za kamaráta, chystám urobiť?

A on kamarát, dobrák. Dodrbaný ženinými avantúrami, ktoré jej takto opláca. Komicky, úboho, urážlivo. Ako každý chlap, čo si nevie rady so ženou a sám so sebou.

A čo iní chlapi využijú, kamarát-nekamarát.

Len či kamarátom a ženám, ktoré milujeme, pripravujeme takéto pasce. A čo je horšie, či nám to nespôsobuje potešenie.

Bolo by to choré, zvrátené. Potešenie z toho, že vyvoláme pokušenie v iných. Potešenie z pokušenia, že sa na to môžeme pozerieť, pozorovať to, sledovať. Morbídne ukávanie sebatrýžňou.

Hovorte mi niečo o láske vo vzťahu, kde nachytať a pristihnúť je viac ako môcť a dať. Ľudské srdce nie je majetok, a kto niekomu patrí, je oddaný a nechce vlastniť.

Ak som v tej chvíli niečomu naozaj veril, tak tomu, že Lenkino srdce patrilo Igorovi, kým on to jej iba vlastnil.

Miloval ju, keď ňou pohrdal a chytal ju do ponižujúcich klepcov?

Závislý, odpustite mi, ak sa mýlim, hádam iba od jej hriješneho tela. Živeného navádzaním na hriech, čo mu aj v utrpení spôsoboval radosť a, beda, rozkoš.

Trpel, lebo chcel trpieť, a platil tak za svoju nelásku, nie naopak.

Dobrák, ktorého každý poľutuje. Nešťastník, ktorý chce, aby ho ľutovali.

Alebo klamár odvádzaajúci fňukaním pozornosť od podstaty veci. Vedel, len on vedel, prečo Lenkin košík nebude nikdy plný.

Ako veľmi sa môžeme zmýliť v ľuďoch! Na školských oslavách, keď som kolegom hrával na gitare a spieval, rozprával ženám príbehy o láske a smrti, vždy som vedel, že sú rovnako dobré pre tých, čo niečo iba predstierajú, ako pre tých, čo sa na nič nehrajú.

Ak som sa v niečom zmýlil, tak v tom, na ktorej stoličke sedí Pretváarka, na ktorej Úprimnosť. V tom, čo mylne ponúkali a čím mohli naplniť srdce osamelého muža.

Pri lesnej škôlke ubúdalo stromov, z kopca sa na nás lialo slnko ako žeravá oceľ po tavbe z prevráteného kotla nad obzorom. Žiara, akoby horel les. Viedol som k ohradenej mladine inú ženu, držal ju za ruku a počúval jej príbeh.

„Rozpráva,“ hovorila Lenka, „všetkým s obdivom rozpráva o našom susedovi záhradkárovi, ktorý má záhradu na opačnej strane kopca ako my, kde nebola voda, nijaký prameň. Bodaj by aj bol, keď bývalí družstevníci zničili nepremyslenými melioráciami chotár nad Mestečkom. Staré vinohrady na kameniciach a ovocné stromy, vinohradnícke budy a studničky. Všetko, čo tam vinohradníci stáročia budovali a kultivovali, nemusím ti hovoriť.“

Rozpráva o chlapovi, ktorý si kedysi v škole nesedel na ušiach, keď sa na hodine fyziky učili o spojených nádobách. Aby sa potom po rokoch prekopal z jedného kopca, kde bola voda, na druhý, kde voda nebola. Vložil do ryhy hrubú hadicu, zakopal ju a zavalil nielen svoju záhradu, ale aj záhrady iných, všetkých, čo dovedty trochárili s dažďovou vodou v nádržiach.

Rozpráva o tom mne, svojim kamarátom, stále rozpráva o spojených nádobách medzi dvoma kopcami, a netuší, ako je v tých chvíľach pri mne blízko. Obrazne povedané, ako jednoducho a ľahko by sa ku mne mohol dostať z jedného kopca na druhý, čo všetko by sa mohlo zmeniť.

Keby na to prišiel, pochopil by, o čom vlastne hovorí,“ zastala a pozrela mi do očí.

Nespúšťal som z nej zrak. Z očí, ktoré boli plné smútku a pýtali sa ma, či im naozaj rozumiem.

Prikývol som. Lenka myslela na spojené nádoby citu a rozumu, lásky a vášne, srdca a tela.

Prikývol som však aj spisovateľovi, ktorý myslel na spojené nádoby myšlienky a nápadu, ktoré sú základom každej poviedky.

Pred nami lesná škôlka, skraja škôlky, pri plote a chodníku, poľovnícky posed. S okienkom, strieňou s výhľadom do dubiny a škárami na všetky svetové strany. Obor na štyroch nohách.

Na strieške posedu sedel pískejúci vták.

Na čistinke bez jediného stromu ožiarenej slnkom som Lenku chytil za boky a pobožkal ju.

Objímala ma žena cudzieho muža. Tak ako mnohých iných predom mnou, a predsa iná. Zrodená v lese iba pre mňa. Nekaždodenná a nesamozrejma, nevšedná a prirodzená.

Nezastaviteľná. Ako voda v spojených nádobách s prameňom na jednom a smädnými ústami na druhom kopci.

Na odvrátenej strane lesa, hory.

Vošli sme s Lenkou dierou v plote do lesnej škôlky, kolenačky po machu pod hustými konármi strieborných jedličiek. Na miesta plné hríbov, kam by neprenikol ani poľovnícky ďalekohľad, nieto krátkozraké oči.

Vedeli sme, že sa vrátíme s plnými košíkmi. Stačilo sa trochu rozhliadnuť v šere.

Z posedu opakovane zapískal vták.

Ta-da-di-da-dí-dá!

(...)

Ta-da-di-da-dí-dá!

(...)

A nijaká odpoveď. Kto by ho chcel napodobniť, musel by ho počuť a mať uši len pre čisté tóny.